

Г О Л О С

пептръ

МИШТЕ, ШИМЪ ШИ ЛИТЕРАТУРЪ.

№. 41.

Luni, 9. Oktomvie.

1844.

МЕТОДЪЛ ЛЪИ ЛАЛІЧ

a vîndeka тървара ші тѣшкѣтѣра де шерпі веніпаді.

Дѣпъ че D. Іосіф Лаліч, каре се а-флъ професор портамъ дн Вервовадъ дн Кроація, комитатъ Загравляі къпѣтасе дн цінѣтѣрїле ачелеа о фашѣ общеаскъ, кѣткъ дѣпсѣл ар авеа зп мѣжлок вѣндекторїс асѣпра тѣрѣрїї ші тѣшкѣтѣрїї де шерпі веніпаді, фѣ ѡемат ла а. 1839 ші дн зпеле локѣрї мїлітаре де не аколо, ка еѣ вѣндече зпї оаменї тѣшкаді де кѣпї тѣрваді. Ші дѣпъче атѣт леакѣрїле, кѣт ші методъл сѣѣ вѣндекторїс фѣрѣ кѣ ачееа порокоасѣ зѣтаре днтрѣвѣте, де дн-езшї докторї ле дѣдеаѣ кѣвїнчїоса ладѣ, дналтѣл лок провокѣ не Лаліч а трїмїте леакѣрїле ші методъл сѣѣ сѣре черчетаре ла Вїена.

Днтрѣвѣеа теарсе Лаліч днсѣшї ла Вїена ші дѣдѣ дналтѣлї копїлїѣ де рѣс-воїѣ о рѣгѣмїнте, дн кареа черѣ, ка фїнд дѣпсѣл аша де слаѣ де нѣ ар маї пѣтеа алерга не ла чеї волпавї (тѣрваді), ел се-кретъл сѣѣ л'ар дескоперї не лѣпгѣ о кѣ-вїнчїосѣ рекѣношїнцѣ, арѣтѣнд кѣ докѣ-мїнте кѣте кѣре порокоасе ар фї фѣкѣт дѣпсѣл прїн методъл ші леакѣрїле сале.

Дналтѣл копїлїѣ де рѣсвоїѣ, каре нѣ пѣтеа а нѣ вѣга дн сеатѣ о афларе аша де преціосѣ пептрѣ вѣпѣл оменеск, се сїндї дндаторат а ащерне рѣгѣмїнтеа лѣ Лаліч Маїестѣдїї Сале днпѣрѣтѣщї шї а чере преадналта хотѣрѣре.

Маїестатеа Са порѣпчї пѣмаї декѣт, ка атѣт методъл, кѣт ші леакѣрїле лѣ Лаліч, че ле аре асѣпра тѣрѣрїї, сѣ се черчетезе де кѣтрѣ академїа мїлітарѣ медїко-Іосефїнѣ ші дѣпъ че се вор фаче проѣе практиче ші еле вор респонде а щепѣтѣрїї маї сѣс зїсеї академїї, атѣвчеа ачеста метод ші леакѣрї сѣ се днтрѣвѣе де овїде асѣпра тѣрѣрїї ші тѣшкѣтѣрїї де шерпі веніпаді сѣѣт вѣпа прївїгерѣ а компетентелор дїкастерїї.

Дѣпъче дарѣ зїса академїе прїн фѣ-кѣтѣле черкѣрї кѣпоскѣ атѣт методъл, кѣт ші леакѣрїле лѣ Лаліч де вѣпе, дналтѣл сѣат де тавѣрѣ норѣпчї тѣтѣрор медїци-лор ші хїрѣрїлор, карїї се афлъ сѣѣт іѣ-рїсїдїкѣдїа лѣї, а фаче дн сорок де 2 апї кѣ ачестеа мїжлоаче ші дѣпъ ачела метод сѣѣт чеа маї таре вѣгаре де сеатѣ ші кѣ скѣтпѣтате проѣе кѣвїнчїосѣ ші але ащерне вѣнде се кѣвїне сѣре черчетаре.

Че рѣсѣлтат аѣ авѣт ачестеа проѣе, нѣ не есте тоѣта вїне вѣпоскѣт, дѣстѣ

къ Маїестатеа Са дупъртеаскъ не по-
рпчи де поѣ а фаче прове къ ачестеа леа-
кѣри іаръші дп сорок де 2 ані дупъртѣ-
шндѣне пѣ пѣмаі къ тоате челе де тре-
вѣндѣ датѣри, чи ші къ вѣртічіка, кареа о
дѣдѣ Лаліч ла лѣмпіъ дп лімба петца-
скѣ.*) — Газетеле Кроаціеі атѣт націонале,
кѣт ші петцеці се дптрек а лѣзда ме-
тодѣл ші леакѣрїле лѣі Лаліч, арѣтѣндѣне
къ довезі, кѣткъ Лаліч тѣрвареа ші дп
градѣл чел маі маре, кареа пѣпѣ акѣта
ера невїндекавілѣ, ар фї вїндекато де тот.
Дрепт ачееа ші поі дѣпѣ фѣгѣдѣнда датѣ
маі де тѣлт, пѣ дптѣрзіем а фаче ачеста
метод ші леакѣрї пѣвїкѣлѣі ромѣнск
кѣпоскѣте токма дѣпѣ кѣртічіка маі све
лѣздатѣ а D. Лаліч.

1.

Тѣрвареа, зїче Лаліч, се паще ка боа-
лъ оріціналѣ дѣпѣ обсерваціле, че аѣ фѣ-
кѣт ел пѣпѣ акѣта дптре довітоачеле де
каскѣ пѣмаі ла кѣпї ші маі къ deadѣнѣл
ла кѣпї декѣт ла кѣцеале, ла каре зїче
Лаліч, къ пѣ ар фї обсерват ачеаста боа-
лъ, сѣ се фїе пѣскѣт оріціналѣ. Маі де-
парте зїче дѣнѣл, кѣткъ дїп пѣтѣрѣл кѣ-
пїлор, каре ар дѣвѣла дѣпѣ кѣцеале, пѣ-
маі ачеїа аѣ тѣрват, карїі аѣ фост маі

*) Heilmethode gegen die Hundswuth (hydro-
phobie) bei Menschen und Thieren, so wie
auch gegen den Biss giftiger Schlangen, durch
35jährige praktische Behandlung erprobt mit
einer lithographirten Karte dargestellt und
für das allgemeine Menschenwohl herausge-
geben von Joseph Lalic, Lehrer an der k.
Cameral-Triv.-Markt-Schule zu Verbovskis in
Kroatien im Agramer Comitate. Wien, 1844.

пїчі, ші пѣ пѣаѣ пѣтѣт дпдестѣла волѣлѣ
фїреск, ші ачеаста маі тѣлт тоатпа ші
прїтѣвара кѣнд пїчі кѣлѣбра пѣ е маре,
пїчі ліпѣсѣ пѣ е де апѣ. Де аїчеа траѣе
Лаліч ѣрмареа, кѣткъ пїчі ліпѣса апѣі, пїчі
кѣлѣдрїле зѣдѣвоасе пѣ ар фї сїнгѣра прї-
чїпѣ а тѣрѣрїі, ші ачеаста къ атѣта маі
тѣлт къ кѣт дп Оріент, зїде пе лѣпѣгѣ
зп непрісос де апѣ есте ші о кѣлѣдрѣ
пѣдѣшїтоаре, ші тотѣші тѣрвареа аколо
ар фї фоарте рарѣ, саѣ пїчі декѣт, де ші
се афлѣ о тѣлѣтїме де кѣпї, каре пе лѣпѣ-
гѣ алтеле се хрѣнѣск маі къ сеатѣ къ
хоїтѣрї пѣтѣроасе. Дрепт ачееа, зїче Ла-
ліч, пѣ сѣпѣт кондіціле, фѣрѣ де каре пѣ
с'ар паще тѣрвареа ліпѣса апѣі, кѣлѣбра
зѣдѣвоасѣ ші хрѣпа стрїкатѣ, чи пѣдѣде-
стѣлареа волѣлѣі фїреск, прїп каре се
стрїкѣ сетѣнда, акѣреїа пѣміжлочїтѣ ѣр-
маре есте продѣчереа венїпѣлѣі тѣрѣрїі.
Аша дарѣ ла дпчепѣт поате пѣмаі пѣдѣ-
дестѣлареа волѣлѣі фїреск продѣче тѣр-
вареа, де ші іпфлѣнда клїмеї ші а хрѣпѣі
пѣ се поате тѣгѣдѣі къ модїфікѣ венїпѣлѣ
ачеста.

2.

Моліпсіреа де кѣпѣ тѣрват есте аша
де адеѣратѣ, дпкѣт де с'ар атїпѣе чїне-
ва пѣмаі де пѣрѣл зївї кѣпѣ тѣрват, че
ар фї тѣпѣжїт къ вале, ар пѣтеа кѣпѣта
венїпѣл тѣрѣрїі. Сѣпѣт пїлде зїде прїп
аша атїпѣере ла зїпї оаменї дѣпѣ 9 лѣпї,
ва ла алціі ші дѣпѣ 27 ані саѣ пѣскѣт
тѣрвареа.

Есте дѣнѣс де дѣсемнат, кѣткъ дп-
сѣшїреа де а прїмі молїпа ачестѣі венїп
се лѣцеце пѣмаі асѣпра ачелора фѣарѣ,
каре се паск оарѣе, кѣчї челе че се паск

възжнд, ачелеа нъ днпръщїе перїкълл, дн-
сѣ шї отъл днсшїї, кълнд есте дн гра-
дъл чел маї таре тѣрват, продъче дн гѣ-
рѣ нїче вале аль-галвене зскате, че сѣнт
дн градъл маї таре молїсїтоаре, дакъ
се вор атїнде де пѣрдї кѣ пелкѣдъ сѣвїре
днѣрѣкате (гѣрѣ, окїї, пѣрдїле ценїтале),
саѣ deskїce (pane) а алтѣї от сѣпътос.
Ачеста днтѣреще Лалїч прїн а са про-
прїе есперїїндъ, зїкълнд, кѣткѣ одатъ, кълнд
вреа сѣ спъпъ чева зпїї от дн градъл
чел маї таре тѣрват, ачеста скїпїт вале-
ле сале лѣї Лалїч дн гѣрѣ, шї аша дѣпъ
треї септѣмълнї овсервѣ Лалїч дн сїне а-
челеа сїмптоте, че днаїнте де 8 ані ле
prodъсесе о тѣшкѣтѣрѣ де кълне тѣрват.

Аїчеа маї деслѣшаще Лалїч днкъ дн-
тѣрвара: Поате зп кълне алтѣелїз сѣпъ-
тос, дакъ се ва днтѣрѣта ла тѣпїе прїн
тѣшкѣтѣра са продъче тѣрвара? шї аде-
верезъ кѣ поате, шї ачеста о днтѣреще
дїн пропрїа са есперїїндъ, знде адекъ аѣ
възѣт, кѣткѣ вътжнд стѣпжнл кълпеле,
ачеста де дѣрерї тѣшкѣ не стѣлжн, каре
нѣ тѣлт дѣпъ ачееа шї тѣрѣ шї тѣрї,
їарѣ кълпеле ретасе сѣпътос фѣрѣ сѣ фїе
арѣтат презн сепн де тѣрвара. Ыа сѣ
деслѣшаскѣ днсѣ Лалїч ачестѣ днтѣм-
пларе, ел зїче, кѣткѣ кълнїї карїї аѣ аст-
фелїз де венїпатъ тѣшкѣтѣрѣ тотдезпа
сѣнт чеї дїнтѣїз фѣтадї, кѣчї есте лѣкрѣ
адеверїт, кѣткѣ тѣшкѣтѣра де кълнїї дн-
тѣїз фѣтадї де тѣлте орї шї чеа маї не-
днсемнатъ, прїн жѣваре кѣ аша кълнїї кѣ-
пѣтатъ се вїндекѣ фоарте греѣ. пентрѣ а-
чееа дакъ астфелїз де кълнїї сѣнт днтѣ-
рѣтадї ла тѣпїе, шї атѣпчеа ар тѣшка
не чїнева, еї фѣрѣ дндоїалъ фоарте зшор
кѣшѣтѣ тѣрвара. De аїчеа се vede шї

афлѣ а са деслѣшїре обїчеїз а лѣпѣда
кѣдїей шї пїсїчїї чеї днтѣїз фѣтадї.

3.

Спедїфїкъл саѣ тїжлокъл вїндекѣторїз
а ачестеї днфрїкошате воале есте рѣдѣ-
чина де гїптерѣ крѣчїтѣ (Gentiana cru-
ciata). Ачестѣ плантѣ креще дн досъл
тѣвїцїмор дн лївезї шї кѣтпѣрї зскате,
не кѣрѣрї пѣрѣсїте шї не ла тѣрпїїле
дрѣтѣлѣї. Есте ка де о зртѣ днпатъ дн
флореще дн Ізлїе шї Август флорї вїнете.
Дїптрїо рѣдѣчїнѣ креск 1—4 тѣлпїнї кѣ-
трѣ олатѣ, фоле дї сѣнт верзї днжїсе
дн форма ланчеї ла вѣрѣфѣ днтоарсе, кѣ-
трѣ олатѣ ашезате днвѣлеск тѣлпїна шї
се крѣческ кѣ пѣреке.

Рѣдѣчина есте гроасѣ де зп децет маї
тѣлт рѣтоасѣ декѣт сїмплѣ, дн капѣтѣл
де сѣс де маї тѣлте орї крѣпатъ, пѣлѣ
ла о зртѣ де лѣпгѣ. Колоареа коажеї
есте аль-галвїнѣ, дн лѣзптрѣ кѣ тотѣл
аль аре зп тїрос нѣ неплѣкѣт, ла гѣст
е ароматїкѣ чеваш амарѣ, шї дакъ о те-
стечї стоарче дн гѣрѣ о тѣлдїме де вале.
Креще дн Кроадїа мїлїтарѣ, дн тѣвїцїї
Сїрїеї, дн Ардеал ш. а. локрїї.

4.

Чеа де кѣпетенїе овсервадїе, кареа
аѣ фѣкѣт Лалїч ла чеї тѣрвадї шї кареа
нѣ аѣ ретас фѣрѣ їнфлѣїндъ асѣпра те-
тодѣлѣї сѣѣ де вїндекат есте зртѣтоареа:
Джнсѣл аѣ овсерват, кѣткѣ ачешїї непо-
рокошї дшї тѣшкаѣ маї тотдезпа лїмба,
пепѣтжнд сѣферї гѣделареа че о сїмѣеаѣ
аколо. Ла маї деапроане черчетаре афлѣ
дн партеа лїмбеї дїн жос вїпеле лїмбеї
(venae raninae) де лѣпгѣ легѣтѣрѣ (вро-

скіѣ) негре, скліпичіоасе ші дѣлате. Ші фіндкѣ дн граніѣ нѣ есте зн лѣкрѣ неовічнѣт а дескіде де тѣлте орі ачестеа віні пѣмаі центрѣ дѣрері де кап, аша дартъ кѣпетѣ ші Лаліч, кѣткѣ дескідереа ачестор віне, каре аша таре се дѣмѣл съвт тѣрваре ар пѣтеа аліна ачеста песокотіт рѣѣ. Ші ачестеа а лѣі пѣрере се адевері кѣ тотѣл.*) Кѣчі дескідѣнд Лаліч ачесте віні ші лѣсканд съ кѣргѣ дестѣл сѣнце, сімптомеле воалеі се мікшора дѣведерат. Ші аша ачестеа есперііпѣдѣ легатѣ кѣ кѣпошідна деспре специфіка віртѣте а Гіптереі кѣрчіте дѣдѣ лѣі Лаліч прілеж а ашеза темейѣл порокосѣлѣі съѣ метод а віндека ачестѣ дѣфрікошатѣ воалѣ. Ші токма аша пріп тѣлѣтѣ черкаре вені Лаліч ші ла кѣпошідна тратѣрїі локале а тѣшкѣтѣреі (рапеі). Методѣл ачестеа есте дѣпѣ кѣпошідна лѣі Лаліч чел маі сігѣр дн тѣртареа волнавїмор тѣрваді.

(Ва зрѣма.)

К Ъ В Ъ Н Т Ъ Л

Длѣі професорѣлѣі Брезоіанѣ.

(Ростіт кѣ прілежѣл візітѣрїі д. Сале Домнѣ лѣі Цѣреі.)

Преа дѣлѣдате Doamne!

Шкоала порталѣ дїп ачест жѣдеѣ, телеврѣнд сосїреа М. Тале дн зідѣрїле ноастре, депѣне ла пічїоареле Прїндѣлѣі съѣ прїп сѣпѣса М. Тале слѣгѣ, жертѣреа

адѣпкѣлѣі съѣ респект ші дѣкредїндареа деспре нестрѣмѣтата са драгосте кѣтре д. Та ші авгѣста М. Тале Familie.

Апронїе шасе веакѣрї, Преа д. Doamne, декѣнд Радѣ Негрѣ, пѣнд темелїе ачестеі четѣдї, пѣсе темейѣ статѣлѣі ротѣпеск; де атѣнчі ачестѣ четате, зітатѣ маі де тот де зртѣторїі domni, прїітеше астѣзі кѣ порочїре не стѣпѣнїторѣл дн сіпѣл съѣ. Спѣімѣлѣтатѣ, обосїтѣ де пѣтероаселе неказѣрї че а трекѣт песте дѣпса, редѣвіе, П. д. Doamne, дн пѣдеждїле еї ші ферїчіреа са есте дн чел маі палт град. Паре кѣ vede не Негрѣ; паре кѣ азде порѣпчеле ка съ се рїдїче едіфічізрї пѣвлїче: четѣдѣі, монастїрї, шкоале, лѣкашѣрї знде съ се адѣпостеаскѣ пѣтїмашѣл, съ се алѣтѣвіаскѣ правїле, шчл.

Ла сімптїментеле зпанїте че дїсѣлѣл дн тот локѣл фїпѣца де фадѣ а М. Тале, шкоала порталѣ алѣтѣрѣ ші сімптїментѣл персонал ал славеі сале. Ші кѣтн пѣ с'ар сокотї еа ферїчітѣ вѣзѣнд дн околѣл еї не чел че о протекѣтѣ, не зрташѣл Басаравїмор? ші кѣтн пѣ с'ар стрѣмѣта еа дн кѣлѣтеа лѣкѣрїі, прїімінд дн врадеде сале не прїндѣл че асѣдѣ центрѣ а віндека рапеле зпеї дѣрї, зѣкѣте атѣтеа веакѣрї съвт іарна дѣтѣперекѣлѣі?

Преа д. Doamne, кѣ кѣт інстїтѣдїіле ноастре се дѣмѣлеск, кѣ атѣт едѣкадіа пѣвлїкѣ кареа копрїнде челе д'ѣпѣтїї елементе але ачелора, тревѣе съ се тѣрїаскѣ ші съ се десѣшѣре, ка съ прегѣтїаскѣ не четѣдѣеалѣ ла дѣцелепчїзне, ла повїла практикѣ а дрептѣрїмор ші даторїімор сале. Астѣел шкоала порталѣ дшї траѣе дѣвѣдѣтѣреле сале дїп чеа че релїдіа арѣ маі сѣвлїт, морала маі кѣрат, інтелїдїнда

*) Ші дн Бѣнат ера оаре-кѣнд зн Ромѣн, каре віндека не чеї тѣрваді тѣндѣле вінеде де съвт лімѣѣ (кѣдїї).

maї adънк шї фолоситор, търцининд дн-
делетничиріле еї дн амортл кътре патріе,
prinđ шї інституціле ноастре. Къ асеме-
неа принципне шї сьвт счептръл пъринтеск
ал челбі маї лѣминат prinđ, інстрекція пь-
вликъ дин ачест жъдеу odinioаръ атът де
стеарнъ шї пъръсїтъ, іар акъм ръспъндїтъ
пъль шї ла кълъпъл чел маї смерїт, спо-
реще, фортънд ініма сътеанълзі дн ре-
спектъл кътре леці, вьна оржандзіалъ шї
дндемъндъл къ дїнадїнсъл спре кълтївїреа
фрѣмоаселор ноастре къмпнї. Шкоалеле
дар дїа ачест жъдеу, окротїте де а М.
Тале днделеаптъ овълдзіре prin вреднїка
де ладъ рѣвнъ шї активїтате а Длзі кър-
мїтор, сьнт вн ісвор де апъ віе дин каре се
аданъ тоатъ тїнерїмеа ачествї жъдеу, шї
претъндїденеа ценераціе че се рїдікъ, фъ-
гъдзіенце а да релїції крещїнії адевъраці,
prinđълзі сьвїшї kredїнчїошї шї патрії
четъденї, капавїї а о слъжї шї аї agonїсї
чїпсте.

Мъ сокотеск ферїче, П. А. Doamne,
а сьпъне ачесте търтърїсірї кьнощїндеї
стънлїнїторълзі, кървїа проведїнда іа дн-
кредїндат ферїчїреа ачествї попол шї каре
прївеще дн М. Та лъчаефъръл лѣмінърїї лзі.

Нъ вьлзі, П. А. Doamne, къ лїнгъ-
шїреа ва стръвате дпънтръл ачествї лок
сѣлпнт, нъ; еа се ва опрі ла прагъл аче-
стеї zїdїrї, шї невїновъдіа ва ресъфла ка
totdъzna дн ачест лъкаш ал твселор.
Тїнерїмеа ентъсіастатъ де порочїта сосїре
а М. Тале, се роагъ сь і даї воїе ка сь
dovedeаскъ prin респънсрїле сале къ ачї.
днтрачаестъ днкълере се трактъ тот-
дъзна деспре даторїїле че авем а днплїні
кътре стъпънїре, патріе шї кътре тоці
фъкьторїї пощрї де віне.

DOMNЪЛЕ РЕДАКТОР!

Къ деосевїтъ плъчере четїв деъпълі
дъпъ — дотърнареа mea дїн кълъторїе —
длсептърїле фїлолодїче дела Nr. 31 а
Фїсіеї літерале — фъкьте де вн кьпоскьт
не-пъмїт ал Дтале ка респънзеторе ла че-
ле пьвликате дн Фїсіе Nr. 27. Маї painте
ъпсъ де а'мї десвълї пъререа ла ачелеа,
deskопър Дтале, къ ан фї dorїт а шї о-
поратъл пъме а кьпоскьтълзі Дтале, каре-
ле нъ тъ лъсъ а ащента днделънг дъпъ
пофтїтъл респънс деслвїшїторїс ла пропъ-
селе теле днтревърї. Дар фїндкъ роагъ
а і се пъзі стрънс непътїреа, ть лас къ
Domнъл тълдемїндзі пентръ репеделе ре-
спънс, шї днкредїндїндъл, къ шї еъ ла а-
семеенеа днтъмпларе, пре кълъ'мї ва а-
жнце пътереа нъ воїв прецета аї шервї.
Сь тречет акъм ла лъкръ. — Шї адекъ
че се атїнде де челе пъсе ла пентъл 2.
Ачї нъ тъ почїв днвої ла тоте къ D. N.
пентръкъ нъ ам кьвънт а креде, къ про-
пъмеле тълторатїче не, вь, ле, шї нї, ві,
лї тоте — атът пентръ datїв, къл шї пент-
ръ акъзатїв се днтревзїндъгъ.

Пропъмеле днпревпъторе не, вь, ле,
(дакъ сь нъ ле маї скїмьтъм къ нї, ві, лї)
кьм стаъ акъм сьнт а datївълзі, прекъм
се ноте vedé дїн есемпъл: не плаче, вь
плаче, ле плаче; дар се пот днтревзїнда
ачесте шї пентръ акъзатїв, тьпсъ атъпче
се маї адаоце шї дї (дакъ ії нъ плаче)
пентръ ценъл вьрвѣтеск, къ ле е пъмаї
пентръ чел фетесек, п. е. не ладъ, вь
ладъ, лї шї ле ладъ. Даръ къ шї про-
пъмеле нї, ві, лї, с'ар пъте птревзїнда пент-
ръ акъзатїв, ачеста еъ нъ почїв прїче-
це, маї вьртос, къ шї есемпъле ла пвн-

тъл ачеста адъсе сѣнт токма дн контра пѣреріи Длѣи N. пентрѣ-къ дн ачестеа: нѣи фаче, вѣдѣ дъче нѣ сѣнт пропъстеле нѣ, вѣ, лѣ, чѣ прѣн компендѣ сѣнт лъсате а-фарѣ, прекъм овѣчѣт фаче попорѣл чел де рѣнд — пропъстеле днпрезпѣторѣ але акъзатѣвѣлѣи не, вѣ, — шѣи веѣ, вѣдѣ сѣнт дн иѣ иѣи скѣртате, че маѣ кѣар се пѣте vedé дѣн зрѣтѣореле: м'оѣз дъче, тѣи, с'о дъче, нѣ-ом дъче, в'иѣи дъче, с'-ор дъче, znde дн есемплѣл дѣнтѣз не се атинѣе де пропъстеле не, вѣ, лѣ, ле, ѣарѣ дн чѣ-лалат де пропъстеле не, вѣ, се, каре ле-гате де верѣе днторѣ днделесѣл ѣарѣ ла персѣна ачѣеа, де карѣа се фаче ворѣа. — Дар ка шѣи маѣ вѣне сѣ се конвѣогъ орѣ чѣне, къ нѣи шѣи вѣ дн п'-иѣи шѣи в'-иѣи чел де сѣс — нѣ сѣнт пропъсте, към воѣеце D. N. воѣз сѣ адѣк зрѣтѣореле де есемплѣ: л'-иѣи прѣнде, л'-иѣи вате, л'-ор лъса, сѣл дн-торѣ: прѣнде-л-иѣи = прѣнде-л-вѣи, вате-л-иѣи = вате-л-вѣдѣи, лъса-л-ор = лъса-л-вор, дѣн каре се vede, къ иѣи, иѣи шѣи ор сѣнт скѣртате дѣн: вѣи, вѣдѣи шѣи вор. Дѣн тѣте ачѣстѣа кѣар се vede, къ ворѣеле скѣртате: оѣз = воѣз, иѣи = вѣи, о = ва, ом = vom, иѣи = вѣдѣи, ор = вор, пѣмаѣ ле-гате къ пропъстеле ме, те, се, л, о — шѣи не, вѣ, се, л ме вѣн дн акъзатѣв, ѣарѣ къ мѣи, дѣи, і etc. дн датѣв.

Маѣ департе зѣче D. N., къ пропъсте-ле мѣ, те, легѣндѣсе къ верѣеле скѣртате і, дѣи = вѣи, вѣдѣи се скѣмѣвѣ дн мѣи, тѣи, пре-към: мѣдѣи вате, тѣи дъче, дн лок де мѣи вѣдѣи вате, те вѣи дъче, де znde dedъче, къмкъ мѣи, тѣи, легате къ алт къвѣнт зрѣтѣ-торѣ днтрѣвѣл — сѣнт нѣ пѣмаѣ дн да-тѣв, чѣи шѣи дн акъзатѣв. Елѣ зѣсѣ дѣнъ прѣ-чѣперѣа теа зѣв, къмкъ мѣи шѣи тѣи дн м'-иѣи

вате, т'-иѣи дъче нѣ сѣнт нѣчѣи зѣн фѣлѣз де пропъсте, чѣи аѣче сѣнт контрасе пропъсте-ле днпрезпѣторѣ але акъзатѣвѣлѣи: ме, те, къ верѣл ажѣтѣторѣи вѣдѣи шѣи вѣи дн мѣдѣи шѣи тѣи; шѣи пентрѣ ачѣеа астфѣлѣз де зѣ-чѣрѣи сѣнт дн акъзатѣв. Дар с'аѣ къвѣнтат маѣ сѣс дѣспре зѣеле ка ачѣсте днпѣтм-пѣлѣрѣи а датѣвѣлѣи шѣи акъзатѣвѣлѣи. — Сѣ пѣшѣим аша дар маѣ департе ла щ.

Кѣмкъ щ е пѣмаѣ зѣн компендѣи дн скрѣере, ачѣеа е сѣнт, зѣсѣ мѣи се паре къ нѣ фачет вѣне, къ о днтревѣинѣдѣ дн локѣл лѣтерѣлор шт, шѣи ачѣста дѣн треѣ прѣчѣиѣи 1. щ прекъм де комѣн се сѣче е де орѣчѣнѣ славѣкъ, шѣи се пропъстѣе дѣнъ патѣра са ка шт. 2. Маѣ тоѣи зѣнзрѣнѣи вѣлѣдѣнѣи пострѣи, дар крѣд, къ шѣи дн алте нѣрѣдѣи зѣнкъ вор фѣи мѣлѣдѣи, карѣи про-пѣнѣдѣи пре щ ка шт,*) шѣи ачѣста фѣрѣ дндоѣалъ пентрѣ ачѣеа, къчѣи 3. щ, дн лѣмѣа нѣострѣ се dedъче дѣн сѣ сѣл дѣн се дн къвѣнтеле чѣле де орѣчѣнѣ латѣнѣ, каре лѣтере, прекъм воѣз арѣта маѣ жос — дѣ-пѣ фѣреа лор — прѣн зрѣтаре фѣлологѣкъ — нѣ дн шт, чѣи дн сѣ, аѣ шт се мѣтѣ.

Се vedem дарѣ оѣре авѣт къвѣнт а лѣпѣда пре щ дѣн алфавѣтѣл пострѣ, шѣи пѣтереам днтревѣинѣда дн локѣл еѣ пре сѣ, аѣ шт пентрѣ пѣстрѣреа еѣмологѣи. Зѣсѣ маѣ пѣнѣте де а пѣшѣи ла ачѣста дѣи арѣт Domѣл мѣл! Кѣ елѣ предѣеск сѣа-тѣл Длѣи N. ка сѣ не фѣрѣм де скѣлѣчѣ-тѣрѣи нѣбъ, каре доведѣск некѣносѣчѣиѣнда лѣм-вѣи нѣостре, дар пѣрѣреа Длѣи, къ трѣвѣе сѣ скрѣет нѣлѣвѣ vom скрѣе къ слове — прѣтѣтѣндѣне прекъм грѣим, пѣмаѣ днтрѣа-

*) Дн Ардеал къ щѣреа нѣострѣ нѣкѣрѣи.

тъта ми плаче, джкът ачеаа пз вине ничи дптр'о колізіе кз пъстрареа етімологіеі, къчі ачеаста дзпъ пъререа теа, дар ми а Domniei тале дела Nr. 8 а Фііеі дін а. 1838 — ми пъпъ атзиче тревзе обсерватъ чел пздіп дп ворба кондеівлі ші а тіпарівлі, — алткзм воіндзне вине, не вом фаче ръѣ, кънд де взпъ воіе аѣ дін псчїндъ вом акопері лзмїна, че нѣ ар дескопері зрзіреа ші дедъчереа кзвінтелор, прекум ші релъдііле етімологіче дптре лімба ностръ ші сврорїле еї; ші аша ничи кънд пз вом ажзпце ла адевърата ші десевершїта кзвнчере а лімбеї ностре, ничи вом пзтѣ а не кзръді ші кълтїві лімба ші павзді літератзра ностръ, чї вом ретъпнѣ in statu quo кз дъпса.

(Ва зрма.)

Търкбичеле дзпъ морте.

Нз ѣ фїндъ маї тікълшїтъ дп Търчіа декът фемеїа. Еа ѣ прївітъ ачї дрепт склава върватвлі стѣ, пентрз а кърей крещере пз пзмаї кз пз се дпгрїжеце нїме, чї дпкъ се дптревзїе мїжлоче, ка стъ се дппедече дп орї ші че mod. Еле пз мерг дп вїада лор ла вісерїкъ, пз се дпкїпъ ничи одатъ, дпсфършїт треїеск пзртате де сїпгзръл тръпеск їнстїкт, їар пз де мїнтеа чеа стълтосъ. Кз вървадії стї а ешї ла плїмъбрї, ла веселїї, саѣ а шедѣа ла масъ дпкъ пз ле есте їертат, ка шї кънд еле п'ар фї дела патзръ менїте пентрз о парте дптреціторѣ а върваділор, карїї де сїне пз стъл дп старе а дпплїні ачел дефект дп соціетатеа отенеаскъ, че се сїмте атът де кзмплїт ліпсїнд фемеїа. Шї да-

кз дп вїацъ стъл стърпанеле фемеї атът де ізолате де тот че ѣ повїл шї зпцереск дп лзме, ва кзцета чїнева, кз чел пздіп вор фї авънд пъдежде, кзтккъ дзпъ морте вор афла о ферїчїре де каре ачї дп лзме пз с'аѣ дпвреднїчїт? Ба пз; чї ачї стъл стълвесе дпкъ ла маї марї педепсе; къчі де време че коранъл лор пз хотъреце нїмїк пентрз фемеї, ничи вине ничи ръѣ, еле стъл сїмте а зрма не вървадії стї ввнї рїї кзм аѣ фост, дпкъ шї дп чеа лзме, дзпъ кзвїнтеле ачелзїа знде зїче: „Чеї че аѣ сзферїт тоте кз ръндаре шї аѣ дпплїнїт порзпчїле Domnвлї, вор авеа де локзїндъ раїъл, шї вор дптра дп гръдїнїле Edemвлї де дппрезпъ кз фемеїле, фїїеле шї сервїтореле сале.“ Ѓар дптр'алт лок стъ: „Сзфлетеле їмпїлор (некзвїошїлор) се вор кондепна дп тартар шї вор дптра дп авїтакълл (лъкашѣ) фокълї їнфернал кз фемеїле шї фетеле лор де дппрезпъ шї аколо дшї вор прїїмї респлата са.“ Де ачї зрмеазъ, кз фемеїле Търчілор дпкъ шї дзпъ морте стъл прївїте де склаве ле върваділор стї, знде а лор мерїт морал пз се чѣаркъ, чї стъл сїмте адеце шї невіновате а дппърці педѣанса върваділор стї дп фокъл їадълї. — Маре порочїре пентрз бїетеле фемеї тзрче, кз релецеа лор арѣ пе Moxamed пзмаї де пророк, їар пз шї де Dзмнезеѣ!

† — — —

Л А М Ъ С А М Е А.

Кътъ, о твзъ! кътъ, о твса теа крестїпъ!
Не антїкрїстї, не їмнїї, не отъл че сзспїпъ
Бї кїам' а тѣ аскълта!
Не коарделе 'дї сопоаре вїврезе лїбертатеа,

Ші тоатъ 'дї армоніа ва фї егалітатеа, —
Ші міла фї'дї ледеа, ші пачеа дїнта та.

Простітзате тзсе ле дз ла ніетате,
Лзчеще інтре еле ші дз ле демнітате, —
Деліръа де профет.

Соціетатеа цеме; — ші пзсъа оменімеї,
Дзререа де конфрате, інтъмпівъа крззімеї,
Е місіа прескрісъ крестівзасї поет.

Ачі съ стаї, о тзсъ! Д'ачі те арінеазъ,
Д'ачі съ даї семпалъ, ін'адзпъ, 'нпрезнеазъ,
Рзспітеле скінтеї!

О факлъ фъ дїп еле; о факлъ де лзмівъ;
Івалдъ престе лзте ачеа лзмівъ ліпъ,
Рекїамъ 'н даторіе модерні Прометеї.

Іа дісзпіреа воастръ, інтопъ, тзсъ, гласъ'дї!
Інтінде армоніа пе знде трече пасъ'дї,
Ші фъ а аскзлта,

Ші ровзл ші стзпъвъа, ші слава ші чел таре,
Мотівзл інфрздіреї ін тоата та кьтаре, —
Вестінд ла тодї пе Домзл че віне 'н зрма та.

Богатзлзї че стрънце кз пзтзть лъкоміе
Семъпзтзрї, чїреаде че 'неак'а са кьтміе. —
Грзпаре пзпънтешї,

'Бї спзпе кз тот спкзл, — кз каре тілзеще
Пе шї сьрак че пльміе, — родеце, се 'незеще
Ін кьтмізрї емпірее, ін холдеде черешї.

Сьрачїлор зі іаръ: пе аст кьтзлт вої тречешї;
Въ поартъ грїжа Домзл, ші кьт ачї петрешешї
Вої кредешї ші рьвдацї.

Лз шїемзїцї богатзл че сеатъпъ шї стрънце
Рїзънд де тзнка воастръ. рїзънд де чел че пльміе,
Ертацї'а вої пе д'впсзл шї'а вінекзвънтацї.

Кз інъкрїреа зреш пз въ 'ндоїцї тзхміреа,
Ші ла дзререа воастръ н' адзогадї кїреа
Че віне дзпъ рьъ.

Зноїцївъ'дї ін Домзл, сфїндїцївъ кз міла;
Іа драгосте сьракзл шїш зшзреазъ сіла; —
Еа 'ї рькореше мїнтеа шї 'ндзръ трзвъл съъ.

Зпіреа 'мъзрътеазъ; зпіреа пзлтзеще,
Ші драгостеа, ші міла пороаделе 'пъръцеше, —
Въ ажзтацї! ертацї!

Ертацї ші пе богатзл орвіт де лъкоміе,
Ертацї ші пе тіранъа тзрват д'а са тьміе, —
Вегїацї, пзпдїцї мїнзтзл ші пз въ спзїмънтацї!

Комвате, тзсъ сакръ; комвате егоїстзл,
Каре віклеан с'аскзнде ші іа патриотїстзл,
Іа пзте де крестїн.

Съ поатъ с'атъдеаскъ. — Те дз фъръ сфїалъ,
Ла чеї че стаї пе тронзрї: ле спзпе кз се 'пшала'ъ?
Кьчї зпъа е стзпъвъа ші фрацї кь'дї і се 'пкїн.

Фїї пьндръ ін тот тімпъа ші кьтзть ін тот локзл,
Пе знде аззї пльпцешї, знде е крзпт пороцзл,
Тэ опреде комсолънд,

Ші орї че кїн, дзрере, шї орї че амьсаре,
Імпакъ ші алїпъ кз сакра та кьтаре,
Депзпе тз пьдежде ін омъа експїлънд.

Амерїнцъ, інспїръ пе чеї че пе фак пръвілї;
Інкрзпїть кьтре чеїа че везі к' ардікъ стъвілї
Фрздіеї оменешї; —

Ші поесїа тоатъ, гьндїреде 'пзеїте,
Пе каре провїденца неїнчетат трїміте,
Мїсіонерї де паче, мїсіонерї черешї. —

Адзп'о інпрежзр'дї; вьлцадї за інпрезпъ;
Он імп ла тьпзїре ка о вестїре зпъл,
Кз віне Дзмнезеъ. . . .

А два лзї венїре д'апроане пе сосеше: —
Профешї, прелъде харпа; кьчї, іат'л, се івеше.
Ші рьзл се сдровеше де гласл съъ чел греш. —
Чесар Болїак.

Кътева кьцътзрї.

3. Нзтзрзл тълхарїлор де шрїн ораше
днтрече пе нзтзрзл челор дїа кодрз.

4. Дн капїталїе саї івіт тзлте віте,
марте пзтзпнтене, марте стрейне, дн вен-
мънтеле дзпъ moda чеа маї дїп зршъ.